

Bölüm 19

STRATEJİK YÖNETİM AÇISINDAN BİLGİ TABANLI YÖNETİM SİSTEMLERİNİN ÖNEMİ

Zeliha TEKİN¹

Giriş

Yönetimde bilgi, karar almadakullanılan veri setidir. *İhtiyaç duyulan yönetim bilgisi, bir organizasyon için faaliyetlerini* gösteren, işlenip depolanabilen, değişikliğe uğrayan, gerekli kişilere/kademelere ve yöneticilere rapor şeklinde sunulabilen anlam ifade eden veriler bütünüdür. Yönetim Bilgi Sistemleri (YBS), bir organizasyonun tüm kademelerindeki yöneticilere, sorumlulukları altında olan planlama, denetleme ve diğer yönetim faaliyetleri için doğru zamanda etkili kararlarvermelerini sağlamak amacıyla, organizasyon içi ve dışından toplanan verileri enformasyona dönüştüren ve bu enformasyonu ileten sistemlerdir (Anameriç, 2005).

Giderek karmaşık hale gelen örgütsel süreçlerde organizasyonların kararlarını güvenli bir şekilde ve hızlıca verebilmeleri ve alınan kararları, mevcut bilgileri eş zamanlı iletebilmeleri için bilgi ve iletişim teknolojilerine ihtiyaçları vardır (King& ark., 2009). İşletmelerde sistemli olarak bilginin toplanması, toplanan bilgilerin işletmenin tüm çalışanlarına sunulması ve buna bağlı örgütsel öğrenme kültürünün geliştirilmesi faaliyetleri *bilgi yönetimi* olarak adlandırılır (Daft, 2000). Bilgi yönetimi süreci başarılı bir şekilde yönetilmek isteniyorsa organizasyonlar, bilgiyi elde etme, dağıtma ve kullanma işini yürütecek bir dizi rol ve becerileri oluşturmak, bir sistem kurmak zorundadırlar. Bu noktada yerine getirilmesi gereken pek çok stratejik ve taktik görev vardır ve bu bilgiyi yönetme görevi baştabilgi uzmanı, planlamacı, bilgi yöneticileri olmak üzereentelektüel meraklara sahip, bilginin peşinden koşan, bilgi ile içli dışlı olan kişilerce kısacası herkesin işi olmalıdır (Davenport&Prusak, 2000). Tüm çalışanların katılımı ve gelişimi ile kendini sürekli olarak dönüştürebilme yeteneği örgütsel öğrenmenin en üst aşaması olan öğrenen organizasyonla mümkündür. Örgütsel öğrenme kavramındaki bilginin örgütsel davranışa ve normlara yansıtılması özelliği, bilginin içselleştirilmesi anlamına gelmektedir ki bu noktada örgütsel öğrenme bilgi yönetimin de bir süreci olarak düşünülebilir. Eğer bilgi yönetim disiplini örgütsel öğrenmeyi geliştirecek stratejiler kurgulamazsa örgütsel bilgi gelişmez ve çalışanlar eski deneyimleri ve uygulamaları tekrar etmek zorunda kalırlar (Yanık, 2017). Bu yüzdendir ki öğrenen örgütlerin/işletmelerin temel yaklaşımları olan sürekli öğrenme kültürünün oluşturulması ve çalışanların kendi konularına ve uzmanlık alanlarına giren konularda yetki verilerek güçlendirilmesi gibi konular, ancak belli niteliklere sahip olan *bilgiye yönelik çalışanlar* aracılığıyla

¹Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi, z.tekin@alparslan.edu.tr

Şekil 3'te yönetim bilgi/bilişim sisteminin işleyişi gösterilmektedir. Yönetim bilişim sisteminde çoklubaşamak sunucu modeli bulunmaktadır. YBS, işletmenin farklı bölümlerinin faaliyetleri için kullandığı veri ambarı, operasyonel veritabanları ve veri pazarlarından gelen verileri sistematize etmek, özetlemek, şekillendirmek ve raporlamak için kullanılır. Raporlamada kullanılan çözümler rapor tasarımcısı ya da gerekli bilgi-beceriye sahip yönetici tarafından programlanarak biçimlendirilir. Hazırlananmış olan raporlar, yazma sunucusu tarafından basılır veya yöneticinin bilgisayarında tablolar, görseller veya elektronik dosyalar şeklinde görüntülenir. Yönetici isterse raporları bir iletişim ve işbirliği sistemi üzerinden yayımlayabilir. Raporlama uygulaması, iletişim ve işbirliği sistemleri ile uyumlu hale getirilir ve yayımlama işlemine geçilir. Raporlama sunucusu ile yöneticinin bilgisayarı arasında bir web sunucusu olduğundan sunuş katmanında internet tarayıcısından faydalanılır (yonetimbilimsimcineyapar.wordpress.com).

Sonuç

Stratejik yönetim, işletmeye/örgüte teknolojik yenilikleri, güncel bilgiyi takip ederek rekabet avantajı sağlayabilecek stratejilerin bulunmasını ve uygulanmasını sağlayan bir yönetim felsefesidir. Günümüzde, etkin olarak bilgi edinmeyi ve edinilen bilgilerin paylaşılmasını sağlayan bilgi tabanlı sistemlerin yönetim faaliyetlerinde kullanılması bilgi çağında bir zorunluluk haline gelmiştir. Bilgi tabanlı yönetim sistemi, yöneticilerin stratejik kararlar alınmasında, rekabet edilebilirlik düzeyini artırmasında, örgütsel performans artırımında, işletmenin çevresine uyum sağlamasında, dalazım olan açık veya örtük bilgiyi çeşitli kaynaklardan toplayıp, işleyen, depolayan ve bilgiyi raporlayan her çeşit organizasyonlarda uyarlanabilen bir bilgi sistemidir. Bu sistemin başarılı olması bilgiyi yönetecek olanların "kim", "ne", "neden" "kimin için" "nasıl" sorularına cevap bulmasıyla sağlanacaktır. Bilgiyi kim yaratacak?/kim edinecek?; ne tip bilgi lazım?; bu bilgi neden lazım?; bilgi kimin için lazım?, bilgiyi nasıl edineceğiz?/hangi kaynaklardan sağlayacağız? Kısacası hangi bilginin yönetileceği, neden bilgiye ihtiyaç duyulduğu gibi soruların cevaplarının bulunması kurumsal bilginin belli bir sistem içinde etkin olarak yönetilebilmesine ve hedeflenen amaca kolay ulaşılmaya yarayacaktır.

Kaynakça

- Alavi, M. & Leidner, D. E. (2001). Knowledge management and knowledge management systems: conceptual foundations and research issues, *MIS Quarterly*, 25(1), 107-136.
- Altan, Z. (2001-2002). Bilgi tabanlı bir yönetim sisteminde kavramsal modellemenin önemi, İ.Ü. Mühendislik Fakültesi Elektrik-Elektronik Dergisi, 1, 143-147.
- Anameriç, H. (2005). Yönetim bilgi sistemlerinin yönetim fonksiyonları üzerine etkisi, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 45 (2), 25-43.
- Atlı, D. (2014). Bilgi çağında işletmeler açısından bilgi yönetimi ve stratejik önemi, Akademik Bilişim'14 - XVI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri 5 - 7 Şubat Mersin Üniversitesi.
- Barquin, R.C. (2001). Knowledge management: The catalyst for electronic government, *Management Concepts*.
- Bhatt, G. D. (2000). Organizing knowledge in the knowledge development cycle, *Journal of Knowledge Management*, 4 (1), 15-26.
- Daft, R. L. (2000). *Management* (Fifth edit). Orlando: The Dryden Press.

- Davenport, T.H. & Prusak, L. (2000). *İş dünyasında bilgi yönetimi*. Harvard Business School Press, İstanbul: Rota Yayıncılık.
- Demirel, Y. & Seçkin, Z. (2008). Bilgi yönetimi uygulamasında etkili olan faktörler üzerine mobilyacılık sektöründe bir araştırma, *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(8), 107-122.
- Grant, R. M. (1996). Toward a knowledge-based theory of the firm, *Strategic Management Journal*, 17(10), 109-122.
- İraz, R. & Zerenler, M. (2008). Turizm işletmelerinde yönetim bilişim sistemleri kullanımının yönetsel kararlar üzerine etkisi, *Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(15), 375-91.
- King, W. R., Qureshi, S., Kamal, M. & Keen, P. (2009). Knowledge management and organizational learning, *Faculty Books and Monographs*.
- Mıman, M., Yoğun, A.E. & Önel, E. Y. (2016). Yönetim bilgi sistemleri kullanım özellikleri arasındaki ilişkiler: Lojistik sektörü üzerine bir çalışma, *Akademik Bakış Dergisi*, 54, 161-173.
- Tekin, M., Güleş H.K ve Ögüt A. (2003). Değişim çağında teknoloji yönetimi. Ankara: Nobel Yayınları.
- Tiwana, A. (2002). *The Knowledge Management Toolkit: Orchestrating IT, Strategy, and Knowledge Platforms*. 2nd ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Uyanık, B. (2016). Yönetim bilgi sisteminin modeli revizyon edilmesi, Gebze-Kocaeli: Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü Yayınları, 1-13.
- Ülgen, H. & Mirze, S.K. (2013). *İşletmelerde stratejik yönetim*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Yanık, A. (2017). *Yeni bilgi yönetimi*, Bursa: Ekin Yayıncılık.
- Zaim, H., (2010). Bilgi yönetiminin alt yapısı ve bilgi yönetimi performansı: Türkiye’de bir saha çalışması. *Sosyal Siyaset Konferansları*, 59, 51-67.
- www.yildiz.edu.tr/~cgungor/bilisimsistemleri/acrobats/19.03.pdf
- <https://yonetimbilisimciyapar.wordpress.com/2015/09/0/yonetim-bilisim-sistemleri-ve-raporlama/>